

Historie a současné směry pst

MUDr. Jan Kubánek, dlouhodobý výcvik v integrativní psychoterapii s
fokusem na práci s emocemi

1. ročník

Psychoterapeutické myšlení v dějinách člověka

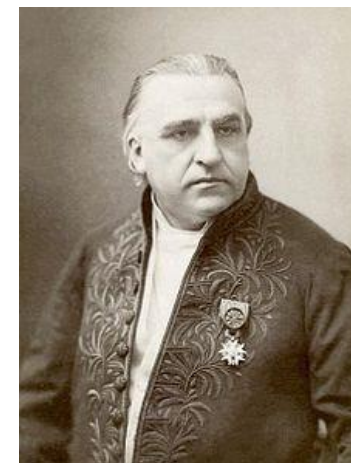
- ▶ dějiny psychoterapeutického myšlení ovlivňují:
  - ▶ křesťanství (princip odpuštění),
  - ▶ židovství (umění výkladu),
  - ▶ filosofie (důraz na poznání a kritické myšlení)
- ▶ SOCRATES a jeho imperativy - **poznej sám sebe, jak být dobrým člověkem...**
- ▶ Tzv. sokratovský dialog (součást Racionálně emoční terapie Ellise)

- ▶ **Začátky rozvoje vlastní psychoterapie** - počátek 20 století, dříve byla psychoterapeutická pomoc poskytována léčiteli, šamany, duchovními a lékaři.
  - ▶ - vznik psychoterapie dáván do souvislosti s JANETEM a FREUDEM
  - ▶ - vznikla především v souvislosti s léčbou hysterické poruchy s použitím sugesce a hypnoterapie

Pierre Marie Félix Janet

- ▶ Francouzský psycholog, filozof, jeden z otců zakladatelů oboru psychologie. Zabýval se především hysterií, hypnózou, traumatem a pamětí.
- ▶ Byl žákem Jean-Martina Charcota v jeho Psychologické laboratoři v nemocnici Salpêtrière.
- ▶ Jako první užíval pojem podvědomí (který je často připisován Freudovi, jenž ovšem hovořil o nevědomí), především ve slavném spojení "podvědomá utkvělá představa" (*idée fixe subconsciente*).
- ▶ Dalším jeho klíčovým konceptem byla disociace.
- ▶ Vytvořil model neurózy a obviňoval Freuda z plagiátorství.
- ▶ Ovlivnil např. Alfreda Adlera s jeho konceptem komplexu méněcennosti.

Pierre Marie Félix Janet, 30.5. 1859-24.2.1947

Jean-Martin Charcot, 29.11.1825-16.8.1893,
francouzský lékař,
jedna z předních postav neurologie a psychiatrie.
Bývá označován jako „otec francouzské neurologie“.

Sigmund Freud

- ▶ Popsal koncept nevědomí a vnitřních konfliktů - jako důležitých hybných sil pro chování a motivaci člověka
- ▶ Vytvořil modely osobnosti.
- ▶ Zdůraznil vztah mezi terapeutem a pacientem. Přenosový.
- ▶ Objevuje pro psychoterapii metodu volných asociací, výkladu a interpretace.
- ▶ Dále viz samostatná otázka .

6. 5 1856, Příbor - 23. září 1939, Londýn

Základní větve pst

- ▶ 1) hypnóza - psychoanalýza - hlubinná psychologie (JUNG, ADLER) a dynamická či psychodynamická psychoterapie
- ▶ 2) experimentální psychologie - BT - KBT - nyní 3. vlna KBT
- ▶ 3) humanistická psychologie a psychoterapie - experienciální psychoterapie

- ▶ Vybíral a Roubal ve své knize *Současná psychoterapie* spatřují v dnešní psychoterapii 5 hlavních proudů:
  - ▶ I. PROUD PSYCHOANALYTICKO-PSYCHODYNAMICKÝ
  - ▶ II. PROUD HUMANISTICKO-PROŽITKOVÝ
  - ▶ III. PROUD KOGNITIVNĚ BEHAVIORÁLNÍ
  - ▶ IV. PROUD ZAMĚŘENÝ NA RODINU A DALŠÍ SYSTÉMY
  - ▶ V. INTEGRATIVNÍ

I. PROUD PSYCHOANALYTICKO-PSYCHODYNAMICKÝ

- ▶ **Klasická psychoanalýza** - Fischelová, Kocourek, Mikota, Šebek - zkoumání nevědomí - analýza přenosu, protipřenosu, nevědomé konflikty, teorie vývoje sexuality
- ▶ - předpoklady psychoan.: existence nevědomí (nevyřešené konflikty, jejichž působení se realizuje v podobě symptomů), existence přenosu (pacient prostřednictvím přenosu na analytika přenáší - opakuje způsoby vztahování se realizované v předchozích vztazích - tyto přenosové obsahy pak spolu s volnými asociacemi a obsahy snů představují „materiál pro analytickou práci“)
- ▶ - terapeutická technika - procesem změny je zvyšování sebeuvědomění technikou práce s volnými asociacemi a přenosem (spojené s anal. settingem); úkolem analyzanda (P) je volně asociovat (říkat vše, co ho napadá) - analytik na základě P asociací vytváří interpretace - zvědomění nevědomých obsahů - vhled - reorganizace, korekce
- ▶ - pravidlo abstinence (neuspokojovat potřeby P), neutrality (nestrannost, nehodnocení), anonymity

- ▶ **Psychoanalytická PT** - Koblic, Růžičková - kratší a méně intenzivní terapie na bázi psychoanalýzy, liberálnější ve volbě technik, frekvence sezení i trvání léčby; pro P, pro které nebyla vhodná klas. psychoan. (vážné poruchy osobnosti); předem def. cíle, poroz. interpersonálním postojům a reakcím, symptomová úleva popř. strukturální změna
- ▶ **Psychodynamická PT** - Knobloch, Skála, Urban, Rubeš, Vybíral (Adler), Široký (Jung) - od předchozích 2 se odlišuje nižší frekvencí sezení, kratší celkovou délkou trvání terapie a větší aktivitou T, „tady a teď“, pozornost věnuje odporu, přenosu i protipřenosu
- ▶ - odkazuje na dynamiku - napětí, nevědomý konflikt v lidské psychice a v nejbližších vztazích člověka → maladaptivní řešení → vznik symptomu - kořeny v dětské zkušenosti a jsou určeny povahou raných vztahů s pečujícími osobami - T se zaměřuje na problém (ne asociace) - cílem je umožnit vhled do opakujících se konfliktů, propojit K problém s minulostí K i se situací „zde a nyní“

II. PROUD HUMANISTICKO-PROŽITKOVÝ

Abraham Harold Maslow, 1908-1970, byl americký psycholog, jeden ze zakladatelů humanistického proudu v psychologii, 10. nejcitovanější psycholog ve 20. století. Nejčastěji bývá uváděn jako autor Maslowovy pyramidy lidských potřeb.

- ▶ humanistická psychologie vznikla v 60. letech min. stol. jako reakce na psychoanalytický směr a na behaviorální psychologii; je orientována na zážitek, vlastní zkušenost; východiskem je vědomé prožívání člověka, ke kterému přistupuje jako k celku a zároveň respektuje jeho individualitu a autonomii
- ▶ - důraz na svobodu, potenciál a sebeaktualizaci jedince
- ▶ - odmítají redukcionismus, v minulosti odmítali diagnostikování jako nálepkování či konceptualizaci jako překážky k plnému setkání s klientem
- ▶ - prostředkem léčby je setkání, dialog,
- ▶ - kladou důraz na autentický vztah mezi terapeutem a pacientem, do vztahu vstupují otevřeně
- ▶ - zaměření na jedinečnost každého člověka, člověk bytost kreativní pozitivně založená, jeho vývoj sebeaktualizace,
- ▶ - odpovědnost, svoboda, člověk není pouhou výslednicí nějakých sil
- ▶ - cílem terapie je obnova a podpora plného osobního rozvoje pacienta tím, že pozná a odstraní vnitřní omezení a nalezne sebe.

Maslowova pyramida potřeb

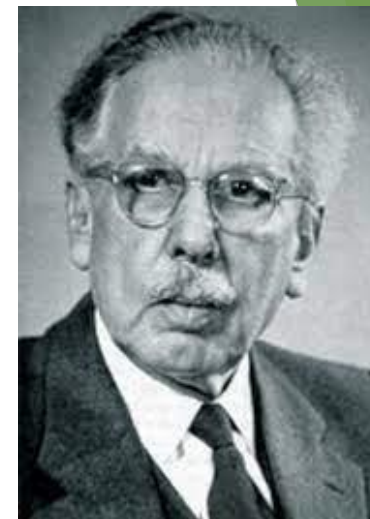
- ▶ psychoterapie zaměřená na osobu, Rogers
- ▶ Vymětal, základní charakteristikou čl. je aktualizační tendence - tendence k růstu, rozvoji a naplňování pozitivních možností (metafora bramborového klíčku), důraz kladen na prožívání K, přítomnost; hybnou silou PT vztahu je postoj T (kongruence, akceptace K, empatie)

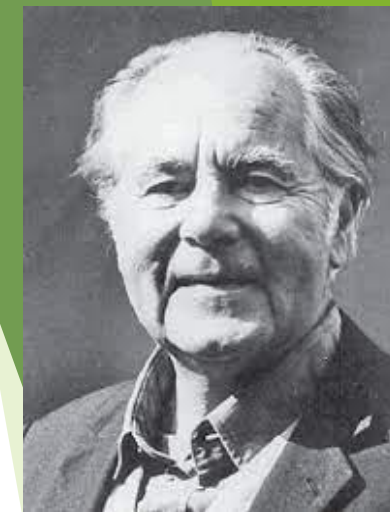
Carl Ransom Rogers, 1902-1987, byl americký psycholog a psychoterapeut, profesor na univerzitách Ohiu, Chicagu a Wisconsinu. Spolu s Abrahamem Maslowem patřil mezi nejvýznamnější představitele humanistické psychologie. Byl 6. nejcitovanějším psychologem 20. století.

Existenciální psychoterapie

- ▶ Existenciální terapeuti se označují za existenciální humanisty a vychází tedy z existenc. kořenů a přijímají prvky humanistické psychoterapie.
- ▶ Existenciální psychoterapie se zaměřuje na závažné životní otázky a témata (podstata člověka, lidské bytí a jeho smysl, svědomí, odpovědnost, utrpení, smrt).
- ▶ Vysoce oceňuje kvalitu terapeutického vztahu a zdůrazňuje setkání Já-Ty a terapeutický rozhovor.
- ▶ Vyzývá klienty k zhodnocení jejich dosavadního života. T učí odhalovat K příčiny, které omezují jejich svobodu, hledat způsob odstranění těchto překážek a jak posílit vůli a schopnost rozhodování.
- ▶ Hlavním motivem terapie je konflikt mezi člověkem a podmínkami jeho existence. K se má vyjadřovat k otázkám: Jaký vedu život? Jak mohu čelit podmínkám své existence, konfrontovat se s úzkostí s ní spojenou a jak se naučit vést plnější, autentičtější a zodpovědnější život?
- ▶ K existenciální analýze patří zejména evropské školy **Daseinsanalýza**, **Růžička**, **Kryl** a **Logoterapie**, **Wagenknecht**. V USA pak **Existenciální psychoterapie**, **Yalom**

Ludwig Binswanger (1881 – 1966), švýcarský lékař, psychoanalytik, spoluzakladatel daseinsanalýzy

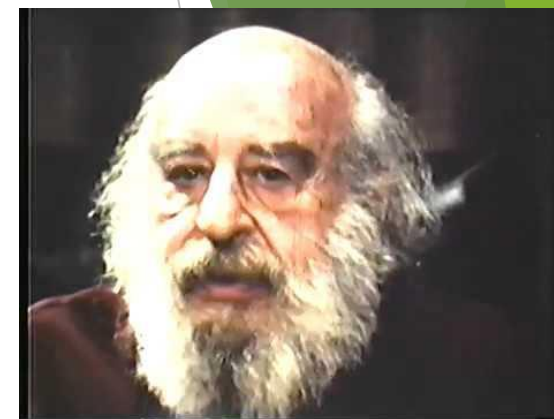

Medard Boss (1903 – 1990), švýcarský psychiatr, spoluzakladatel daseinsanalýzy

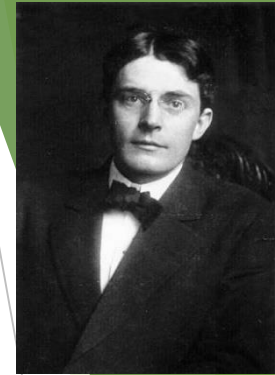
Viktor Emil Frankl, 1905-1997 byl rakouský neurolog a psychiatr, zakladatel existenciální analýzy a logoterapie.

- ▶ **Gestalt psychoterapie** - Fischerová, Polák, Rektor, Roubal (Perls) - pozornost věnována více procesu než obsahu; podpora kreativity a spontaneity; důvěra v seberegenerační a samoléčící síly člověka; zdůraznění zodpovědnosti K (i za svoje pocity a příznaky - vtip Kratochvíla - vrabci na Karlově mostě) , teorie pole, fenomenologie, dialogický vztah v situaci tady a teď (aktuální prožívání); kontaktní mechanismy - proflexe, retroflexe, deflexe, apod; paradoxní teorie změny - ke změně dochází v okamžiku, kdy klient přestává usilovat o to být někým jiným a stává se tím, kým je...(přijetí svého stínu, vymizení sebekritika); kontaktní cyklus - viz cesta hrdiny
- ▶ F. Pearls
- ▶ expresivní, na přítomnost, prožívání a vyjadřování emocí
- ▶ prožívání a uvědomování si přítomnosti - skupiny
- ▶ čin, projev, dotek emoční vyjádření
- ▶ používal tvrdé, frustrující techniky; nebral odpovědnost za terapii, vše v rukách pacienta
- ▶ práce s jedincem na pozadí skupiny - tzv. horká židle

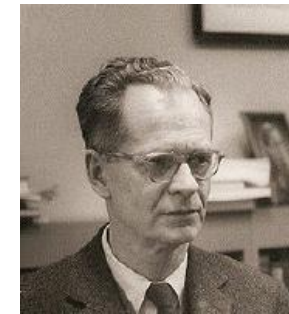
Friedrich Salomon Perls, 1893-1970, známý jako Fritz Perls byl americký psycholog německo-židovského původu, zakladatel tzv. gestalt terapie.

III. PROUD KOGNITIVNĚ BEHAVIORÁLNÍ

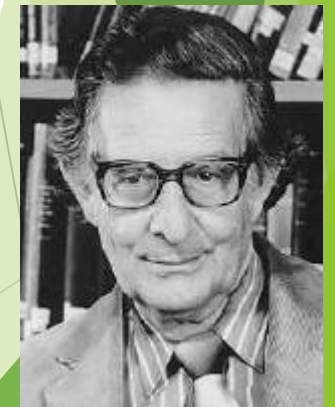

John Broadus Watson, 1878-1958, byl americký psycholog, zakladatel behaviorismu. Byl 17. nejcitovanějším psychologem ve 20. století.

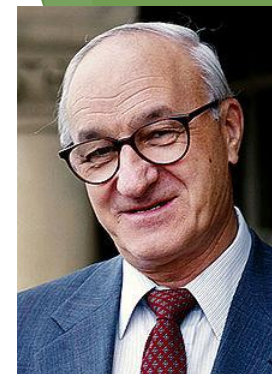
- ▶ **Behaviorální T** - Skinner, Watson, Eysenck, Wolpe - vychází z teorií učení - klasické podmiňování, Pavlov, operantní podmiňování - manipulace s následky.
- ▶ problémové chování je naučené, dá se tedy i odnaučit (v současnosti: práce s autisty, mentální retardace, poruchy chování, ADHD, systém odměn a sankcí v komunitách)
- ▶ Watsonův experiment s malým, 8 měsíčním Albertem v r. 1920, podmíněný strach z bílé krysy, asociace s intenzivním hlukovým podnětem, strach se dále rozšířil i na další bílá zvířata a předměty, bál se i mužů s bílým vousem. Eticky nyní naprosto nepřijatelný experiment.
- ▶ hlavním terapeutickým principem = proces učení, trénink, plánovitá cvičení s postupným zvyšováním nároků; terapeutický vztah je irelevantní
- ▶ vychází z pozorovatelného a experimentálně zachytitelného, odmítá spekulaci.
- ▶ Poruchy chov. = naučené reakce, podléhají přeučení, odučení. Principy klas. a operantního podmiňování.
- ▶ Systematická desenzibilizace, J. Wolpe
- ▶ Základní schéma: S (stimulus)- R (reakce, chování), další vývoj: S-R-K (K-konsekvence)

Burrhus Frederic Skinner, 1904-1990, byl americký psycholog, autor, sociální filosof, vynálezce, zastávce společenských reforem a básník

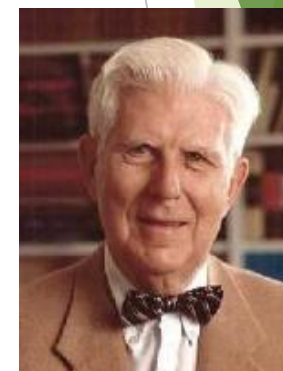

Hans Jürgen Eysenck, 1916-1997, byl německo-britský psycholog. Zabýval se hlavně psychologií osobnosti a inteligence. V době před svou smrtí byl nejčastěji citovaným žijícím psychologem ve vědeckých časopisech a třetím celkově.

Albert Bandura, 1925-2021, byl kanadský psycholog, emeritní profesor psychologie na Stanfordově univerzitě. Patřil k nejvýznamnějším představitelům behaviorismu i kognitivní psychologie. Je čtvrtým nejcitovanějším psychologem všech dob.

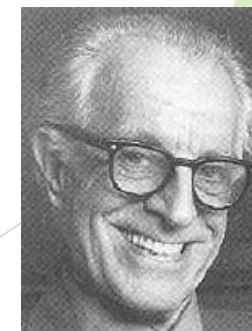
- ▶ Sociální učení, Bandura
- ▶ Kognitivní T - A.Beck - u depresivních pacientů popsat tzv. bludný kruh deprese - primárně porucha myšlení - zkreslení reality, člověk je zaplaven negativním myšlením -negativní kognitivní triáda - o sobě, o druhých a o budoucnosti - následkem je zhoršení nálady; uplatňují se zde automatické negativní myšlenky, které jsou řízené dysfunkčními kognitivními schémata, které určí, jak člověk zpracuje danou událost. (Nezáleží na událostech, ale na našich postojích k nim)
- ▶ Racionálně emoční terapie, A. Ellis

Aaron Temkin Beck, 1921-2021, byl americký psychiatr, též známý jako otec kognitivní psychoterapie. Jako jeden z mnoha stál za vznikem kognitivní psychologie.

U pacientů lze popsat iracionální přesvědčení a ta je nutné ostře napadat, konfrontovat, vyvracet a nahradit racionálními, logickými a funkčními.

Terapie psychotických poruch: periferní dotazování při práci s bludy a odvedení pozornosti při práci s halucinacemi

Albert Ellis, 1913-2007, byl americký psycholog a sexuolog židovského původu.

- ▶ **KBT - Možný, Praško;** příčinou psychických potíží jsou chybné způsoby chování a myšlení, které jsou naučené a udržované vnějšími i vnitřními faktory; analyzují se maladaptivní vzorce chování a myšlení, vysvětluje se, jak vznikly a čím jsou udržovány, klient se snaží tyto chybné způsoby chování a myšlení odnaučit, přeučit nebo se učí vhodnějším, konstruktivnějším způsobům řešení problémů; automatické myšlenky podrobuje kritické analýze; funkční, konkrétní cíle → efektivní využití terapeutického času; zaměření se na faktory problém udržující (méně na příčiny); uplatnitelná snad všude.
- ▶ V současnosti: zkoumání a ovlivňování „vnitřních“ psychických procesů (interpretace a hodnocení sebe i okolního prostředí, jádrová přesvědčení a předpoklady o tom, jaký jsem a jaký je svět okolo) a na zjišťování, jak se vzájemně ovlivňují emoční prožitky a kognitivní procesy v konkrétních situacích, obvykle interpersonálního charakteru. Daleko větší důraz je v současnosti kladen na vnitřní motivaci klienta, která je nositelem změny.

Donald H. Meichenbaum 1940, je americký psycholog a emeritní profesor psychologie na University of Waterloo, Ontario.

3. Vlna KBT

- ▶ Schématerapie
- ▶ Terapie zaměřená na soucit
- ▶ Terapie přijetím a odhodláním
- ▶ Mindfulness

JEFFREY YOUNG

* 1950, americký psycholog

► Schématerapie

► Hraniční porucha osobnosti

► Integrace KBT a Gestalt terapie

► Módy schémat (Zraněné dítě, Rozložené dítě, Hyperkompenzátor, Trestající rodič, Odtažený obránce)

► Schémata - zvládací reakce nebo zdravé reakce, které jsou u jedince právě aktivní; převládající stav, ve kterém se nacházím v určitém čase (emoce, kognice a tendence k určitému chování)

IV. PROUD ZAMĚŘENÝ NA RODINU A DALŠÍ SYSTÉMY

- ▶ Rodinná terapie se zrodila na přelomu 40. a 50. let dvacátého století ve Spojených státech amerických, zčásti jako reakce na jednostranné pojetí psychoanalýzy, zčásti jako součást vývoje uvažování o člověku a jeho vztazích.
- ▶ Vznik a vývoj rodinné terapie umožnily nově vznikající obory i společenské dění.
- ▶ První rodinní terapeuti nacházeli inspiraci v kybernetice, obecné teorii systémů, fyziologii.
- ▶ Biologické a systémové metafory (např. zpětná vazba) ovlivnily vývoj teorie komunikace, rozšíření zorného pole od nemocného jednotlivce k rodinnému systému, posilovaly vznik pracovišť zaměřených na dítě a rodinu a rozvoj komunitních center, kde se terapeuti zajímali více o skupinovou dynamiku a komunikační procesy.

- ▶ **Terapie Virginie Satirové** - systémová terapie, komunikační terapie
- ▶ **Strategická terapie Haleyho** - systémová terapie, komunikační terapie
- ▶ **Strukturální rodinná terapie Minuchina** - druh RT
- ▶ Rodina jako přirozený existující systém, jednotlivé prvky se ovlivňují, terapeut jako vzor otevřené komunikace, vně systému, pomáhá měnit komunikaci v rodině, event. rozložení moci a hranic. Přerámování. Paradoxní intervence.
- ▶ Vyhnálková, Rieger - Ostrov rodiny

Milton Hyland Erickson, 1901-1980, byl americký psycholog, zastávce hypnoterapie a rodinné terapie. Měl vlastní pojetí nevědomí, velmi odlišné od psychoanalytického: nevědomí pro něj bylo místem, které zná a generuje řešení psychických problémů a s pomocí hypnózy je třeba se k tomuto řešení dostat.

Virginia Satirová, 1916-1988 byla americká sociální pracovníce, psycholožka a terapeutka, autorka metod pro zkvalitňování komunikace v rodinách i v organizacích. Je označována za matku rodinné terapie.

Salvador Minuchin, 1921-2017, byl rodinný terapeut z Argentiny. Vyvinul RT, která řeší problémy v rodině mapováním vztahů mezi členy rodiny nebo mezi podmnožinami rodiny.

- ▶ **Systemická rodinná a narativní psychoterapie** je inspirována systémovou teorií, kybernetikou, *sociálním konstruktivismem* a úvahami o autopoéze živých systémů.
- ▶ Na rozdíl od tradičního systémového pojetí, které tvrdí: Rodina je systém - působíme-li na část systému, působíme na celek. Systemické pojetí je trochu jiné: Systémy neexistují samy o sobě, vytváří je komunikační a interakční aktivita pozorovatele.
- ▶ Důležitým aspektem systémů je jejich sebeorganizace, jejich dynamická změna a snaha o dosažení určité energetické stability. Změny, které se v systémech odehrávají, nejsou plně předvídatelné.
- ▶ V systemické terapii terapeut není nezúčastněným expertem působícím "zvenku", ale vytváří spolu s klientem tzv. "*terapeutický systém*". Léčba tedy není kauzálním ovlivňováním směrem od odborníka ke klientovi, ale společným procesem, který vede k navyšování příležitostí vyvolat změnu systému zevnitř.
- ▶ *V historickém vývoji* se rozlišovala Kybernetika 1. řádu, ve které byly systémy považovány za reálně existující skutečnosti. V rámci Kybernetiky 2. řádu vstoupila do pohledu na systém pozice pozorovatele, který k popisu systému vytváří pojmy, které se však stávají vnitřním konstruktem reality.
- ▶ Do systemické teorie tak vstupují lingvistické a komunikační aspekty. Klíčovým prvkem systemické teorie je také pojetí kauzality. V postmodernistickém pojetí vědy se objevuje kritika lineární kauzality, která je kritizována zejména vzhledem k riziku značné redukce možných příčin. Klade se důraz na *cirkulární souvislosti a vzájemné rekurentní ovlivňování příčiny a následku*. Výsledná událost se stává zároveň spouštěčem dalších událostí nebo sebe sama. Tj. cirkulární kauzalita.

Humberto Maturana, 1928-2021, byl chilský molekulární biolog, jehož práce zasahuje i do oblasti kognitivní vědy, konstruktivistické epistemologie a filosofie.

- ▶ **systemická a narativní terapie** - využití především v RT (někdy užíváno jako synonymum) -Gjuričová, Boš,, Chvála, Trapková, Vodňanská; odklon od pojetí terapeuta jako experta a klienta jako objektu jeho péče k jejich pojetí jako rovnocenných partnerů ve spolupráci. T nepřichází s nabídkami hotových řešení, naopak dává prostor k tomu, aby v rozhovoru K sám mohl postupně pro sebe najít takové řešení, které bude dobré právě pro něho (takého, jaký je) a pro jeho situaci. T postupně odhaluje způsob vyjadřování klienta → způsob, jakým K uvažuje o sobě, o druhých lidech a o (svém) životě → nové možnosti změny. Zpochybňování, otevírání nových pohledů a možností. T je součástí systému. Jazykování.
  - ▶ Milánská škola: rodina jako systém vzájemně propojených významů (percepce, přesvědčení, hodnot) - každý člověk má odlišné vidění a porozumění světu a problému; T postoj neutrality
  - ▶ narativní přístup - síla slova, moc lidských příběhů
  - ▶ Přerámování, otázka na zázrak, cirkulární dotazování, externalizace

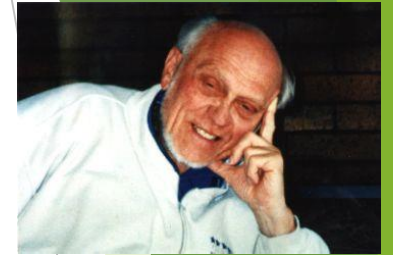
V. INTEGRATIVNÍ PROUD

- ▶ **Důvody pro integrování:** Snaha o rozšíření repertoáru při práci s klienty, kdy se zaběhnutý a naučený způsob práce nedaří. Pro některé není vhodný jen jeden přístup. Je užitečné, když se využijí silné stránky z více zdrojů.
- ▶ V roce 1999 ve své knize **PSYCHOTERAPEUTICKÉ SYSTÉMY - PRŮŘEZ TEORIEMI**, Prochaska, Norcross píše: nejnovější odhady popisují víc než 400 různých psychoterapeutických systémů (nyní až 1000) při srovnávání různých systémů používají INTEGRATIVNÍ MODEL. Vyzdvihují podobnosti a rozdíly různých přístupů, protože INTEGRACE je hlavním směrem současné psychoterapie výzkum dokazuje, že INTEGRACE/EKLEKTICIZMUS je mezi odborníky zabývajícími se duševním zdravím nejoblíbenější orientací
- ▶ **Faktory přispívající k integraci: Rozvoj výzkumů.** Přijetí teorií založených na psychologických výzkumech. Např. teorie attachmentu. Dnes přijímaná v různých přístupech. (je zajímavé, že za ní byl Bowlby vyloučen z psychoanalytické společnosti) Asimilování stejných poznatků z jiných věd, především z neurověd. Respekt k výsledkům výzkumů účinnosti. Potvrzují srovnatelnou účinnost různých škol.
- ▶ Postupně dochází k *užívání podobného jazyka*. Např. přenos, protipřenos, autentičnost, citlivost, zpětná vazba (pojem, který se tak nelíbil Knoblochovi), apod. I když „žargon“ jednotlivých škol zůstává a třeba je to jen ten, který poukazuje na rozdíly, protože obsah a cíle práce jsou mnohdy podobné. Jazyk udržuje bariéry. Nacházení společného obecného jazyka pro popis dějů v psychoterapii je také důležitým integrujícím nástrojem. Existuje skupina, která se tím systematicky zabývá (Wachtel, Norcross...). Více na www.commonlanguagepsychotherapy.org Volně k dispozici kniha: Běžný jazyk pro psychoterapeutické procedury, prvních 101.

- ▶ Výše uvedené základní psychoterapeutické proudy jsou však v současnosti otevřené i jiným vlivům a i sobě navzájem.
- ▶ Vysokou ochotu k integraci vykazuje KBT a rodinná terapie
- ▶ O čem svědčí např. sbližování dynamických konceptů (teorie attachmentu) a systemických v rodinné terapii nebo 3. vlna KBT (např. schématerapie - integrace KBT a Gestalt terapie užívaná v léčbě hraniční poruchy osobnosti), nebo třeba kognitivně analytická terapie, apod. Snahou o integraci psychoanalýzy a behaviorální terapie je Integrovaná psychoterapie Knoblocha.
- ▶ Výsledkem integrace na Rogersovské psychoterapie a Gestalt terapie + poznatky neurověd je EFT.

- ▶ **Integrovaná psychoterapie Knoblochových** - vychází z psychoanalýzy a teorií učení;
- ▶ Integrace organizační - ambulance, denní sanatorium, terapeutická komunita - IT, RT, ST + řada technik - psychodrama, psychogymnastika, řízená abreakce, systém odměn a sankcí, zpětná vazba (samotný Knobloch pojem zpětná vazba kritizoval);
- ▶ tzv. skupinové schéma - zkušenosti s osobami ve 4 zákl. rolích - autority, podřízení, souřadní, intimní partneři - zážitky s významnými osobami se přenášejí do dalších podobných vztahů s očekáváním i proječováním podobného chování jako ve vztazích minulých → náhled, korekce chování a postojů - korektivní zkušenost; Vancouverský dotazník spokojenosti; životní křivka)

Ferdinand Knobloch, 1916-2018
český psychiatr, působil v Kanadě

Děkuji za pozornost